

Dr. Cansu YENER KESKİN

**MİLLETLERARASI
TAHKİM ANLAŞMASININ
KURULMASI VE ETKİSİ**

İÇİNDEKİLER

ÜÇÜNCÜ BASIYA ÖNSÖZ.....	VII
İKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ	IX
ÖNSÖZ	XI
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASI HAKKINDA GENEL BİLGİ

I. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASI KAVRAMI.....	5
A. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Tanımı.....	5
B. Tahkim Anlaşmasının Hukuki Niteliği	16
1. Genel Olarak	16
2. Hukuki Niteliği	18
a. Maddi Hukuk Sözleşmesi Görüşü	18
b. Usul Hukuku Sözleşmesi Görüşü	26
c. Karma Sözleşme Görüşü	35
d. Bağımsız (Otonom) Sözleşme Görüşü.....	42
II. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ	46
A. Genel Olarak	46
B. Tahkim Sözleşmesi.....	50
C. Tahkim Şartı.....	51
III. BAĞIMSIZLIK PRENSİBİ.....	52

A. Bağımsızlık Prensibinin Etkisi	52
B. Bağımsızlık Prensibi ve <i>Kompetenz- Kompetenz</i> Prensibi.....	61
C. Asıl Sözleşmenin Yokluğunda Bağımsızlık Prensibi	68
IV. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ DİĞER SÖZLEŞMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI	73
A. Hakem Sözleşmesi	73
B. Yetki Sözleşmesi	77
C. Hakem - Bilirkişi Sözleşmesi.....	82
D. Hukuk Muhakemeleri Kanununda Düzenlenen Tahkim Anlaşması.....	86
V. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASINA UYGULANACAK HUKUK.....	86
A. Milletlerarası Tahkim Kanunu Açısından Uygulanacak Hukuk....	86
1. Genel Bilgi	86
2. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Şekline Uygulanacak Hukuk.....	87
3. Tarafların Ehliyetine Uygulanacak Hukuk.....	88
a. Tarafların Milletlerarası Tahkim Anlaşması Yapma Ehliyeti.....	88
(1) Gerçek Kişiler Açısından	88
(2) Tüzel Kişiler Açısından	91
b. Taraflar Adına İradi Temsilcinin Tahkim Anlaşması Yapma Yetkisi	99
4. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Esasına Uygulanacak Hukuk.....	104
B. Milletlerarası Sözleşmeler Açısından Uygulanacak Hukuk.....	109
1. Genel Bilgi	109
2. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Şekline Uygulanacak Hukuk.....	109
3. Tarafların Ehliyetine Uygulanacak Hukuk.....	111
4. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Esasına Uygulanacak Hukuk.....	112

İKİNCİ BÖLÜM
MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ
KURULMASI İÇİN GEREKEN ÖN ŞARTLAR,
UNSURLAR VE ŞEKLİ

I. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ KURULMASI İÇİN GEREKEN ÖN ŞARTLAR VE UNSURLAR	115
A. Genel Olarak	115
B. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Kurulması İçin Gereken Ön Şartlar	116
1. Milletlerarası Tahkim Kanunu Açısından	116
a. Yabancılık Unsuru	116
(1) Genel Olarak	116
(2) Taraflar Açısından Yabancılık Unsuru	120
b. Yerleşim Yeri	120
c. Olağan Oturma Yeri (Mutad Mesken)	122
d. İşyerinin Bulunduğu Yer	123
(1) Tahkim Yeri Açısından Yabancılık Unsuru	123
(2) İfa Yeri ve Uyuşmazlık Konusu Açısından Yabancılık Unsuru	127
e. İfa Yeri	127
f. Uyuşmazlık Konusunun En Çok Bağlantılı Olduğu Yer	128
(1) Sermaye ve Kredi Açısından Yabancılık Unsuru	129
(2) Mal ve Sermaye Transferi Açısından Yabancılık Unsuru	131
g. Tahkime Elverişlilik	133
2. New York Sözleşmesi Açısından	159
3. Avrupa Sözleşmesi Açısından	160
C. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Kurulması İçin Gereken Unsurlar	162
1. Genel Olarak	162
2. Bulunması Gereken Zorunlu Unsurlar	162

a. Taraflar Arasında Mevcut Hukuki İlişkinin Varlığı	162
b. Tahkim İradesi	167
c. Taraflar Arasındaki Çekişme Unsuru	180
II. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ ŞEKLİ	182
A. Genel Bilgi	182
B. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Kurulma Şekli	183
1. Milletlerarası Tahkim Kanununda Yer Alan Düzenleme	183
a. Genel Olarak	183
b. Taraflarca İmzalanmış Yazılı Belge	184
c. Tahkim Anlaşmasının Taraflar Arasında Teati Edilen Mektup, Teleks, Faks Gibi Bir İletişim Aracına Geçirilmiş Olması	188
d. Elektronik Ortama Geçirilmiş Olması	189
e. Dava Dilekçesindeki Yazılı Bir Tahkim Anlaşmasının Varlığı İddiasına Cevap Dilekçesinde İtiraz Edilmemiş Olması	192
f. Asıl Sözleşmenin Bir Parçası Haline Getirilmek Amacıyla Tahkim Şartı İçeren Bir Belgeye Yollama Yapılması	194
2. Hukuk Muhakemeleri Kanununda Yer Alan Düzenleme	196
3. Milletlerarası Sözleşmelerde Yer Alan Düzenleme	197
a. New York Sözleşmesinde Yer Alan Düzenleme	197
b. Avrupa Sözleşmesinde Yer Alan Düzenleme	200

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ İÇERİĞİ VE ETKİSİ

I. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ İÇERİĞİ	203
A. Genel Bilgi	203
B. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasında Düzenlenebilecek Konular	205

---

1. Hakemlere İlişkin Düzenlemeler	205
a. Hakemlerin Sayılarına İlişkin Düzenleme.....	205
b. Hakem veya Hakem Kurulunu Oluşturan Hakemlerin İsimlerine İlişkin Düzenleme	206
c. Hakemin veya Hakem Heyetinin Seçim Usulüne İlişkin Düzenleme	209
d. Hakem veya Hakem Heyetinin Niteliklerine ve Reddine İlişkin Düzenleme.....	211
2. Yargılama Usullerine İlişkin Düzenlemeler.....	212
a. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasına Uygulanacak Hukuka İlişkin Düzenleme.....	212
b. Hakem veya Hakem Kurulunun Uygulayacağı Yargılama Kurallarına İlişkin Düzenlemeler	213
c. Esasa Uygulanacak Hukuka İlişkin Düzenleme	215
d. Tahkim Yerine İlişkin Düzenleme.....	218
e. Tahkim Süresine İlişkin Düzenleme.....	220
f. Yargılamada Kullanılacak Dil veya Dillere İlişkin Düzenleme.....	221
g. Tahkim Anlaşmasında Düzenlenebilecek Diğer Hususlar	222
3. Tahkim Giderlerine İlişkin Düzenlemeler	225
a. Hakem Ücreti.....	225
b. Yargılama Giderleri ve Giderlerin Ödenmesi.....	226
C. Görev Belgesi ve Milletlerarası Tahkim Anlaşmasına Etkisi.....	227
1. Görev Belgesi	227
2. Görev Belgesinin Milletlerarası Tahkim Anlaşmasına Etkisi.	231
II. MİLLETLERARASI TAHKİM ANLAŞMASININ ETKİSİ	237
A. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Olumlu Etkisi	237
1. Genel Bilgi	237
2. Hakemlere Yetki Verilmesi	237
B. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Olumsuz Etkisi.....	238
1. Genel Olarak.....	238

2. Tahkim İtirazı	239
C. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Teşmili.....	257
1. Genel Olarak	257
2. Grup Şirketler Görüşü	258
3. Halefiyet.....	260
a. Külli Halefiyet.....	260
b. Cüzi Halefiyet	262
(1) Konişmentonun Devri	262
(2) Alacağın Temliki.....	267
(3) Sigortacının Halef Olması	269
4. Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması.....	270
5. Temsil	271
6. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme.....	272
7. Dürüstlük Kuralına Aykırı Hareket Etmeme İlkesi	273
8. Garanti Sorumluluğu.....	276
9. Bağlantılı Sözleşmelerde Yer Alan Tahkim Şartının Teşmili..	277
10. Şirket Ana Sözleşmesindeki Tahkim Şartının Teşmili	278
D. Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Genel Haciz Yoluyla Takibe, İtirazın İptali Davasına, İtirazın Kaldırılmasına, İflas Yoluyla Takibe ve İflas Davasına Etkisi	280
1. Genel Haciz Yoluyla Takip	280
2. İtirazın İptali	282
3. İtirazın Kaldırılması	284
4. İflas Yolu ile Takip ve İflas Davası	285
EK 1: YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE İCRASI HAKKINDAKİ 10 HAZİRAN 1958 TARİHLİ NEW YORK SÖZLEŞMESİ.....	289
EK 2: MİLLETLERARASI TİCARİ HAKEMLİK KONUSUNDAKİ 21 NİSAN 1961 TARİHİNDE CENEVRE'DE YAPILAN AVRUPA SÖZLEŞMESİ.....	297
EK: 3 MİLLETLERARASI TAHKİM KANUNU.....	309

SONUÇ	331
KAYNAKÇA.....	353